«БЕКІТЕМІН»
Басқарма Төрағасы – Ректор м.а.
_____ Б. Мырзаев
«_30_» __10__ 2026 ж.

2026-2027 оқу жылына «6B11105 – Туристік дестинациялар менеджменті» білім беру бағдарламасының

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БОЙЫНША КЕШЕНДІ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

(Туризм негіздері, Менеджмент туризма, Sustainable Tourism)

Түркістан, 2026

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

Кешенді емтихан бағдарламасы (Туризм негіздері, Менеджмент туризма, Sustainable Tourism) «6B11102 – Халықаралық және ішкі туризм» білім беру бағдарламасының негізінде құрастырылған.

Кешенді емтихан бағдарламасы «Туризм» мектебінің мәжілісінде қаралған.
«20» 10 2026 ж., № 3 хаттама

Мектеп директоры _____ С.Нахипбекова

Кешенді емтихан бағдарламасы Оқу-әдістемелік кеңес мәжілісінде қаралған.
«23» 10 2026 ж., № 3 хаттама

Оқу-әдістемелік кеңес төрайымы _____ Л.Шалабаева

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

МАЗМҰНЫ

1. Кешенді емтиханның мақсаты 4
2. Кешенді емтиханды өткізу тәртібі 4
3. Білім алушының білімін бағалау критерийлері мен көрсеткіштері 5
4. Кешенді емтиханға ұсынылған пәндер тізімі 8
5. Кешенді емтихан өткізілетін пәндердің мазмұны 9
   5.1 Туризм негіздері 9
   5.2 Менеджмент туризма 13
   5.3 Sustainable Tourism 16
6. Кешенді емтихан сұрақтары 21
7. Ұсынылатын әдебиеттер 27

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

1. КЕШЕНДІ ЕМТИХАННЫҢ МАҚСАТЫ

«6В11102 – Халықаралық және ішкі туризм» білім беру бағдарламасы бойынша кешенді емтиханның мақсаты түлектердің дайындық деңгейінің жоғары білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының талаптарына сәйкестігін анықтау болып табылады. Сонымен бірге түлектің теориялық білімі мен практикалық дағдылары білім беру бағдарламасына сәйкес тексеріледі.

Кешенді емтихан бітірушілердің қорытынды аттестаттауы болып табылады.

Қорытынды аттестаттаудың мақсаты жоғары білімнің білім беру бағдарламасын зерделеу аяқталғаннан кейін қол жеткізілген оқыту нәтижелерін бағалау.

2. КЕШЕНДІ ЕМТИХАНДЫ ӨТКІЗУ ТӘРТІБІ

Кешенді (пәнаралық) қорытынды аттестаттау емтиханы академиялық күнтізбеге сәйкес өткізіледі. Толық оқу курсын аяқтаған (кем дегенде 240 кредит игерілген) және оқу жоспарында қарастырылған барлық сертификаттау сынақтарынан сәтті өткен білім алушылар емтиханға жіберіледі.

Білім беру бағдарламасына арналған кешенді емтиханды аттестаттау комиссиясы (АК) басқарады. АК төрағасы мен комиссия құрамын Басқарма Төрағасы – Ректор бекітеді.

Білім беру бағдарламасындағы кешенді (пәнаралық) емтихан бағдарламасы білім алушыларға емтиханның өткізілетін күніне дейін бір айдан кешіктірілмей беріледі.

Білім алушының АК-ға берген жауаптарын талқылау және қорытынды бағалау жабық мәжілісте, қорытынды баға - баллдық-рейтингтік мәнде анықталады (кесте). Білім беру бағдарламасындағы кешенді (пәнаралық) емтиханның нәтижелері білім алушыларға АК-ның жабық мәжілісінен кейін дереу жеткізіледі.

Қорытынды аттестацияда «қанағаттанарлықсыз» баға алған білім алушы оқудан шығарылады. Қорытынды аттестациядан келесі оқу жылы қайтадан өтуге рұқсат беріледі.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

3. БІЛІМ АЛУШЫНЫҢ БІЛІМІН БАҒАЛАУ КРИТЕРИЙЛЕРІ МЕН КӨРСЕТКІШТЕРІ

№	Әріптік жүйедегі бағалау	Сандық эквивалент бойынша	% -дық мазмұны	Дәстүрлі жүйедегі бағалау	Бағалау критерийлерінің көрсеткіштері
1	2	3	4	5	6
1	A	4,0	95-100	өте жақсы	1. Қазіргі теорияны ескере отырып, материалды толық әрі дұрыс баяндайды; 2. Теориялық білімді практикамен байланыстырады; 3. Терминологияны еркін меңгерген; 4. Себеп-салдарлық байланыс орнатады; 5. Болжам жасай алады; 6. Қосымша сұрақтарға сенімді жауап береді.
2	A-	3,67	90-94		1. Қазіргі теорияны ескере отырып, материалды дұрыс баяндайды; 2. Жауаптарын толық айтады, өз бетінше қорытынды жасап, жалпылай алады; 3. Терминологияны жақсы меңгерген; 4. Себеп-салдарлық байланыс орнатады; 5. Қосымша сұрақтарға толық жауап береді.
3	B+	3,33	85-89	жақсы	1. Материалды жақсы жеткізеді; 2. Жауаптарды толық айтады, өз бетінше қорытынды жасап, жалпылай алады; 3. Терминологияны меңгерген; 4. Логикалық ойлау жүйесіне ие. 5. Қосымша сұрақтарға жауап береді.
4	B	3,0	80-84		1. Негізгі материалды біледі; 2. Дәлелді мысалдар келтіреді; 3. Жалпылау мен қорытынды жасайды; 4. Терминология мен баяндау логикасында дәлсіздіктерге жол береді; 5. Қосымша сұрақтарға жауап береді.
5	B-	2,67	75-79		1. Негізгі материалды біледі, бірақ жауабы жүйесіз және логикасыз; 2. Терминдерді қолдануда дәлсіздіктерге жол береді; 3. Қосымша сұрақтарға жауап беру кезінде қателіктер жібереді.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

6	C+	2,33	70-74		1. Тек теориялық білім негіздері бар; 2. Қорытынды жасауды және жалпылауды білмейді; 3. Терминологияны қолдана алмайды; 4. Қосымша және нақтылау сұрақтарына жауап береді.
7	C	2,0	65-69	қанағаттанарлық	1. Негізгі материалды толық меңгермеген; 2. Логикалық ойлау жүйесіне ие емес; 3. Жауабы қысқа; 4. Қосымша сұрақтарға толық жауап бермейді.
8	C-	1,67	60-64		1. Негізгі материалды толық меңгермеген; 2. Дәлсіздіктер жібереді, қорытынды мен жалпылау жасай алмайды; 3. Логикалық ойлау жүйесіне ие емес; 4. Қосымша сұрақтарға жауап берудегі қателіктері бар.
9	D+	1,33	55-59		1. Материалдың едәуір бөлігін білмейді; 2. Материалды нашар меңгерген; 3. Сұраққа жауап беру логикасын білмейді; 4. Қосымша сұрақтарға жауап беруде қиналады.
10	D	1,0	50-54		1. Теория негіздерін білу және түсінуде елеулі дәлсіздіктер жібереді, түсінігінің үстірттігі материалды толық ұғынуға кедергі келтіреді, бірақ оқытушының жетелеуші сұрақтарының көмегімен дұрыс қорытынды жасай алады.
11	FX	0,5	25-49	қанағаттанарлықсыз	1. Білімі жүйесіз, материалдың мәнін түсінбей баяндайды; 2. Комиссия мүшелерінің қосымша сұрақтарына жауап бере алмайды.
12	F	0,0	0-24		1. Білім алушы өзінің теориялық және практикалық білімі мен дағдыларын нөлдік деңгейде көрсетті және қателіктерін түзете алмайтындығын байқатты.

3. CRITERIA AND INDICATORS FOR ASSESSING STUDENT KNOWLEDGE

№	Letter Grade	Numeric Equivalent	Percentage Content (%)	Traditional Grade	Indicators of assessment criteria
1	2	3	4	5	6

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

1	A	4,0	95-100	Very good	1. Presents the material fully and accurately, taking into account modern theory; 2. Connects theoretical knowledge with practical application; 3. Demonstrates a confident command of terminology; 4. Establishes cause-and-effect relationships; 5. Is capable of making predictions; 6. Responds confidently to additional questions.
2	A-	3,67	90-94		1. Presents the material accurately, taking into account current theory; 2. Provides complete answers, makes independent conclusions, and generalizes effectively; 3. Demonstrates a good command of terminology; 4. Establishes cause-and-effect relationships; 5. Gives complete answers to additional questions.
3	B+	3,33	85-89	Good	1. Communicates the material well; 2. Provides complete answers, makes independent conclusions, and generalizes effectively; 3. Has a good command of terminology; 4. Demonstrates logical thinking skills; 5. Responds to additional questions.
4	B	3,0	80-84		1. Knows the basic material; 2. Provides well-supported examples; 3. Makes generalizations and draws conclusions; 4. Allows some inaccuracies in terminology and logical presentation; 5. Answers additional questions.
5	B-	2,67	75-79		1. Knows the basic material, but the answer lacks structure and logical coherence; 2. Makes inaccuracies in the use of terminology; 3. Makes mistakes when answering additional questions.
6	C+	2,33	70-74		1. Possesses only basic theoretical knowledge; 2. Is unable to make conclusions or generalizations; 3. Cannot use terminology appropriately; 4. Answer additional and clarifying questions.
7	C	2,0	65-69	Satisfactory	1. Has not fully mastered the basic material; 2. Lacks logical thinking skills; 3. Provides brief answers; 4. Does not give full answers to additional questions.
8	C-	1,67	60-64		1. Has not fully mastered the core material; 2. Commits inaccuracies and cannot draw conclusions or generalize. 3. Lacks logical thinking skills; 4. Makes mistakes when answering additional questions.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

9	D+	1,33	55-59		1. Does not know a significant portion of the material; 2. Has a poor understanding of the material; 3. Lacks logical reasoning in answering questions; 4. Struggles to respond to additional questions.
10	D	1,0	50-54		1. Makes significant inaccuracies in understanding and applying theoretical concepts; the superficiality of understanding prevents full comprehension of the material, but with guiding questions from the instructor, can make correct conclusions.
11	FX	0,5	25-49	Unsatisfactory	1. Knowledge is unstructured and presented without understanding the essence of the material; 2. Unable to answer additional questions from the commission members.
12	F	0,0	0-24		1. The student demonstrated a zero level of theoretical and practical knowledge and skills and showed an inability to correct mistakes.

4. КЕШЕНДІ ЕМТИХАНҒА ҰСЫНЫЛҒАН ПӘНДЕР ТІЗІМІ

1. Туризм негіздері.
2. Менеджмент туризма.
3. Sustainable Tourism.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

5. КЕШЕНДІ ЕМТИХАН ӨТКІЗІЛЕТІН ПӘНДЕРДІҢ МАЗМҰНЫ

5.1. ТУРИЗМ НЕГІЗДЕРІ

«Туризм негіздері» **мақсаты** – рекреациялық және туристік индустрияның негізгі ұғымдарын, сондай-ақ олардың жұмысын әртүрлі табиғи және әлеуметтік-экономикалық жағдайларда ұйымдастыру принциптерін зерттеу.

«Туризм негіздері» пәні бойынша **оқыту нәтижелері:**

– Туризмнің қазіргі теориясын кеңістіктік және әлеуметтік-экономикалық құбылыс ретінде сипаттау.

– Қолданыстағы нормативтік-құқықтық базаны, тұрақты туризмнің тұжырымдамасы мен принциптерін қарастыру.

– Туризм саласындағы теориялық және әдістемелік білімді практикада қолдану.

5.1.1. Рекреациялық географияның негізін қалаушы ұғымдар

Бос уақыт, оның функциясымен адам өміріндегі орны. Бос уақыттағы уақыт аралығын анықтау. Бос және рекреациялық уақыт: ұғым, арақатынас, құрылым және қызметтер. Рекреациялық іс-әрекет туралы түсінік, оның территориялық бөлінуі – күнделікті, апталық, жылдық рекреация. Демалыс адам қызметінің бөлігі ретінде. Рекреация анықтамасы адамның тұрақты жерінен тыс жердегі қызметі ретінде. Туризм рекреацияның бөлігі ретінде. Демалыс – рекреация – туризм – экскурсия ұғымдарының ара қатынасы. Ғылыми-техникалық ревалюция, оның оң және теріс көріністері. Адамның физикалық және психикалық күшін қалпына келтіру.

5.1.2. Рекреациялық қажеттіліктер рекреациялық іс-әрекетінің кеңістіктік-уақыттық ұйымдастырылуының негізі ретінде

Рекреациялық қажеттіліктер түсінігі. Рекреациялық қажеттіліктер рекреациялық іс-әрекетінің ұйымдастырылуының негізі. Қоғамдық, топтық және жеке рекреациялық қажеттіліктердің өзара әрекеті. Рекреациялық қажеттіліктерді зерттеудің бағыттары мен әдістері. Рекреациялық қажеттіліктерді зерттеудің әлеуметтану әдістері. Рекреанттар топтарының табиғи және әлеуметтік-экономикалық рекреациялық ресурстарға, рекреациялық аудандардың типтеріне, рекреациялық әрекеттер циклдеріне, демалыс орындарының архитектуралық-жобалық құрылымының ерекшеліктерін, демалысты өткізудің активтік деңгейіне, әлеуметтік контактілердің тығыздығына қарай таңдамалары туралы түсініктер.

5.1.3. Рекреациялық қызмет әлеуметтік-экономикалық өмір салты элементі ретінде

Рекреациялық іс-әрекет - әлеуметтік-экономикалық құбылыс және халықтың өмір сүруінің элементі ретінде. Мәні, құрылымы, классификациясы. Рекреациялық іс-әрекет психоэмоциялық құбылыс ретінде. Рекреациялық іс-әрекет – территориялық рекреациялық жүйелердегі (ТРЖ) жүйе құрушы фактор негізі ретінде. Еңбек тәртібі мен демалыс тәртібінің арақатынасы. Рекреациялық іс-әрекеттегі қоғамдық функциялардың негізгі топтарының сипаттамасы. Рекреациялық іс-әрекеттердің технологиялық функциялары. Рекреациялық іс-әрекеттердің жүйелері мен циклдері. Тәуліктік, демалыс және өмірлік циклдерінің құрылысы. Рекреациялық қызмет көрсету материалды емес

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

өндіріс сферасының саласы ретінде. Рекреациялық жүйе және территориялық рекреациялық жүйелер түсініктерінің арақатынасы: сала және мекеме. Рекреациялық сала мен туризм индустриясы. Рекреациялық саланың арнайы ерекшеліктері.

5.1.4. Рекреациялық география - қоғамдық географиялық ғылымның жаңа саласы

Рекреациялық мәселелерді зерттеулердің «географиялығы». Рекреациялық зерттеудің пәнаралық сипаты. Рекреациялық география - қоғамдық-географиялық ғылым ретінде. Объектінің анықтамасы және зерттеудің пәні және территориялық рекреациялық жүйе туралы түсініктер (В.С. Преображенский, Л.И. Мухина, Ю.А. Веденин, И.В. Зорин). Рекреациялық жүйенің антропоцентрикалық мәні. Рекреациялық географияның адам, қоғам және оның іс-әрекеті туралы білім жүйесінде алатын орны; қоғамдық, жаратылыстық, техникалық ғылым жүйелерінде алатын орны. Рекреациялық-географиялық зерттеулердің қажеттілігі. Рекреациялық географияда қолданылатын негізгі түсініктер. Рекреациялық іс-әрекеттердегі статистикалық есеп беру тәсілдері. Рекреациялық географияның міндеттері. Рекреациялық география және тәжірибе. ТРЖ, оны құрайтын жүйелер байланысы рекреациялық іс-әрекетердің жүйелік талдауы және оған қызмет көрсету пәні ретінде. В.М. Кривошееваның және И.И.Зоринның матрицасы. ТРЖ шағын жүйелерінің нақты өзара байланыстарын талдау. Демалыс географиясы туралы түсінік. Рекреациялық және туризм географиясын зерттеудегі объекті мен пәндегі айырмашылықтар мен ұқсастықтар. Рекреациялық география мен туризм географиясы - ұғымдарының ара қатынасы. Туризм географиясында қолданылатын негізгі түсініктер мен атау сөздер. «Туризм» және «турист» термин сөздерінің шығу тегі. Туризм және туристер туралы қазіргі көзқарастар. Туризмнің жұмыстық және концептуалдық дефинициялары. Саяхаттаушы тұлғалар және уақытша келушілер. Демалыс және туризм дамуының алғышарттары мен ресурстары және рекреациялық потенциалы туралы түсінігі. Туристік-рекреациялық ресурстардың «аттрактивтілігі». «Рекреацияның шаруашылық потенциалы», туристік территориялардың таксономиялары туралы түсінігі. Туристік инфрақұрылым және туристік шаруашылық.

5.1.5. Қазіргі туризмнің жіктелуі

Қазіргі туризмнің жіктелуі, оның күрделігі жалпыға бірдей көзқарастардың жоқтығы. Бұл жіктеулердің маңызы. Саяхат мақсатынан шығып отырған туризм жіктелуі туралы сұрақтың талқылануы. Рекреациялық, іскерлік, діни, этикалық туризм. Жалпылық, элитарлық, коммерциялық, әлеуметтік, ұйымдасқан, өзіндік, белсенді және белсенді емес, көліктік және экологиялық туризм.

5.1.6. Территорияны рекреациялық бағалау

Демалыс пен туризм дамуының табиғи және әлеуметтік-экономикалық алғышарттары, туристік-рекреациялық ресурстарға көшу. Табиғи, әлеуметтік-экономикалық, туристік-рекреациялық ресурстар, олардың туризм дамуындағы ролі мен маңызы. Туристік-рекреациялық ресурстардың маңызды сипаттамалары. Демалыс және туризм мақсаттары үшін туристік-рекреациялық ресурстарды бағалау және жарамдылығын анықтау – туризм географиясының басты міндеттерінің бірі. Бағалау шкалалары. Табиғи рекреациялық ресурстарды бағалаудың үш негізгі түрлері: медико-

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

биологиялық, психологиялық-эстетикалық, технологиялық. Рекреациялық ресурстардың сапалық және балдық бағалау формалары. Бағалаудың әдістемелік көрсеткіштерін өңдеу бойынша Л.И. Мухинаның жұмыстары. Ю.А. Веденин, Н.И. Мирошниченко, Е.А. Котляров, Я. Варшиньскийлардың ойлары. «Тартымдылық коэффициенті (жарамдылық)». Территорияның «жиынтық туристік-рекреациялық потенциалына» баға берудегі көзқарастар.

5.1.7. Туристік территорияны аудандастыру

Тиімді ғылыми-нақтыланған туристік территорияларды аудандастырудан халық шаруашылығының саласы ретінде туризмнің территориялық ұйымдастырылуы мен әсерлі дамуының тәуелділігі. Туристік аудандастыру мақсатында бұрынғы КСРО және Ресей үшін территорияны зерттеу дамуының тарихы. Н.С. Мироненко, И.Т.Твердохлебов, Б.Н. Лиханов, В.С. Преображенский, Е.А. Котляров еңбектері. Демалыс пен туризм үшін Қазақстан территориясын аудандастыру талпыныстары. Түсініктер ара қатынасы: «рекреациялық аудан», «туристік аудан», осы түсініктердің қысқаша эволюция тарихы. Туристік аудандарға тән ерекшеліктер мен олардың құрылу механизмі. Салалық (интегралдық) әлеуметтік-экономикалық аудан ретінде туристік аудан туралы түсінік. Туристік аудандастырудың әдістері. Туристік аудандар таксономиясы.

5.1.8. Туризм анықтамасының мәні

Туризм күрделі кеңістіктік әлеуметтік-экономикалық құбылыс пен күрделі қоғамдық шаруашылық жүйесі ретінде. Отандық және шетел ғалымдарының туризм анықтамасына концептуалды және мәндік әр түрлі көзқарастары. Дүниежүзілік Туристік Ұйыммен (ДТҰ) қабылданған қазіргі туризмнің концептуалды моделі («туризм индустриясы»), оның шағын жүйелері (элементтері) және олардың бір-бірімен, сыртқы ортамен байланыстары. Туристік жүйенің жұмыс механизмін түсіндіру. Туризм индустриясы туралы түсінік. Туристік кәсіпорындар туристік қызметтерді өндіретін туризм индустрия құрамының бір бөлігі ретінде. Туроператорлар мен турагенттер, туристік кәсіпорындар мен олардың қызметінің сипаттамасы. Өндірудің материалдық және материалдық емес сферасындағы кәсіпорындар, мекемелер мен ұйымдардың жиынтығы ретінде туризм индустриясының түсінгімен, олардың туристерге арналған тауарлар мен қызметтерді өндіру, бөлу, алмастыру және тұтынуды қамтамасыз етуі. Сондай-ақ туристік-рекреациялық ресурстарды пайдалану мен игеру және туризмнің материалдық-техникалық базаларын құруды қамтамасыз етеді.

5.1.9. Туристік нарықты функциялау

Туристік сұраныс, материалды-тұрмыстық және мәдени-танымдық қызығушылықтарды қанағаттандыра алатын, әр-түрлі қызметтер және тұтыну заттары кешеніне тұтынушы сұранысының жаңа формасы ретінде. Туристік өнім туралы түсінік. Туристік сұранысқа тән ерекшеліктер. Туристік сұраныс әсерінен қалыптасатын факторлар. Туристік ұсыныс туристік құндылықтардың және көрсетілетін туристік қызметтердің жиынтығы ретінде. Туристік ұсыныстар тәуелді болатын элементтер. Туристік аттрактивтілік қалыптасқан ұсыныс ретінде. Туристік нарық, оның ерекшеліктері. Туризмдегі алу-сату үдерісі.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

5.1.10. Туризм экономика саласы ретінде

Экономиканың саласы ретіндегі туризмнің ерекшеліктері: бір уақытта өнімнің өндірілуі мен сатылуы, туристік өнімнің бір жерде өндіріліп, пайдалануы, өндірілетін объектіге тұтынушыны қызмет көрсетілгенге дейін көлікпен тасымалдау, туристік өнімнің «өзін өзі шығаруы», тұтынылатын туристік агрегирдік ресурстардың өзіндік түрі. Туристік қызмет көрсетудің мәні мен мазмұны, ол күрделі кешенді, ұзақ мерзімді және уақыты мен орны әр түрлі өндірістің үрдісі, әр түрлі қызмет түрлері мен тауарлардың ұсынысы және сатылуы. Туризмдегі қызмет көрсету – бәсекелестік күрестегі ең күшті қару. Туристік қызмет көрсету сапасының критерийлері мен көрсеткіштері. Туристік қызмет көрсету сапасын балдық әдіспен бағалау.

5.1.11. Туризмнің табиғи және әлеуметтік-мәдени ортаға әсері

Туризмнің табиғи және әлеуметтік-мәдени ортаға оң және теріс әсерлері. Жаһандану жағдайында туризмді дамытудың негізгі сыртқы әсерлері. Туристік қызметтің қоршаған ортаға, табиғи ресурстарға және экологиялық тепе-теңдікке ықпалы. Туризмнің жергілікті халықтың өмір сүру салтына, мәдени құндылықтары мен тарихи мұрасына әсері. Туризмнің жағымсыз салдарын азайту және табиғи-мәдени ресурстарды сақтаудың негізгі бағыттары.

5.1.12. Тұрақты туризмнің мақсаттары

Тұрақты туризмнің тұжырымдамасы. ЮНВТО және ЮНЕП тұжырымдаған тұрақты туризмнің он екі мақсаты, олардың мазмұны мен маңызы. Тұрақты туризмнің экономикалық, әлеуметтік және экологиялық құрамдас бөліктерінің өзара байланысы. Туристік ресурстарды ұтымды пайдалану, жергілікті қауымдастықтардың әл-ауқатын арттыру және мәдени мұраны сақтау қағидаттары. Тұрақты туризм мақсаттарын жүзеге асырудың туристік дестинациялардың ұзақ мерзімді дамуына ықпалы.

5.1.13. Туристік өнімнің мәні және құрылымы

Туристік өнімнің мәні, құрамы және жобалау кезеңдері. Туристік маршруттар туралы түсінік. Туристік маршруттардың негізгі түрлері және олардың жіктелу ерекшеліктері. Туроператорлық және турагенттік қызметтің туристік өнімді қалыптастырудағы орны. Туристік өнімнің негізгі құрамдас бөліктері: тасымалдау, орналастыру, тамақтандыру, экскурсиялық және қосымша қызметтер. Туристік өнімнің кешенді сипаты және оның туристердің қажеттіліктерін қанағаттандырудағы ерекшеліктері. Туристік маршруттарды саяхат мақсатына, ұзақтығына, қозғалыс тәсіліне және аумақтық қамтылуына қарай жіктеу.

5.1.14. Туристік қызметті мемлекеттік реттеу

Туризм саласын мемлекеттік реттеудің қажеттілігі мен мақсаттары. Туристік қызметті мемлекеттік реттеу әдістері мен құралдары. Қазақстан Республикасындағы туристік қызметті реттеудің нормативтік-құқықтық негіздері және мемлекеттік органдардың негізгі функциялары. Туристердің құқықтары мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету, туристік ресурстарды қорғау және туристік қызмет көрсету сапасына қойылатын талаптар. Туризм саласын дамытудағы мемлекеттік қолдау шаралары мен туристік инфрақұрылымды жетілдіру бағыттары.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

5.1.15. Халықаралық туризм сыртқы экономикалық қатынастардың түрі ретінде

Халықаралық туризмнің арнайы ерекшеліктері, ішкі туризмнен айырмашылығы. Шетелдік туризмнің елдердің экономикалық дамуына әсері. Халықаралық туризмнің негізгі факторлары мен шарттары. Халықаралық туризмнің статистикасы. Халықаралық туризм дамуының қазіргі тенденциялары және әлемдік туристік ағымдардың географиясы. Халықаралық туристік ұйымдар және туризм дамуындағы олардың ролі.

5.2 МЕНЕДЖМЕНТ ТУРИЗМА

Цель дисциплины «Менеджмент туризма» - формирование у студентов системы теоретических знаний и практических навыков в управлении туристским предприятием, для повышения эффективности его деятельности.

Результаты обучения по дисциплине «Менеджмент туризма»:

– Рассмотреть сущность и взаимосвязь функций менеджмента, организационных структур, принципов, методов, развития и особенностей системы управления в туристской индустрии.

– Планирование деятельности организаций туризма и гостеприимства, вопросы управления потребительской мотивацией на туристском рынке, способы достижения организациями конкурентных преимуществ и разъяснение стратегии экономически безопасной деятельности предприятий индустрии туризма.

– Рассмотреть организационные структуры и методы управления в туристской индустрии.

– Определение классификационных видов управленческих решений, способов принятия решений, особенностей управленческих решений.

5.2.1 Развитие системы менеджмента и ее особенности в туристской индустрии

Понятие менеджмента. Основные подходы к определению понятия «Менеджмент». Менеджмент как вид деятельности (функция). Менеджмент как наука. Менеджмент как академическая дисциплина. Подходы к определению сущности и роли менеджмента. Понятие «Туристская индустрия». Эволюция системы менеджмента и школы научного управления. Школы управления.

5.2.2 Современные подходы к менеджменту

Определения термина «Система». Системный подход в менеджменте. Процессный подход. Ситуационный подход в управлении. Модель организации как открытой системы. Особенности системного и ситуационного подходов.

5.2.3 Разработка управленческих решений

Виды управленческих решений. Технология процесса разработки управленческих решений. Контроль и координация деятельности в туристской индустрии. Интуитивные решения. Решения, основанные на суждениях. Рациональные решения. Классификационные признаки управленческих решений в туристской индустрии. Этапы процесса разработки управленческих решений. Выводы на основе концептуальной модели принятия управленческих решений. Подходы и модели, используемые при принятии управленческих решений в зарубежных организациях. Исключения при принятии

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

решений. Ошибки в принятии управленческих решений. Координационная деятельность. Основные принципы реализации, координации и регулирования совместной деятельности субъектов организации и объектов управления.

5.2.4 Методы и стили управления в туристской индустрии

Методы управления. Экономические методы управления. Виды материальной мотивации. Организационно-административные методы управления. Социально-психологические методы управления. Методы командной работы. Финансовое состояние организации; организации-потребители и рынки сбыта; внутренние бизнес-процессы; развитие организации и ее работников. Индивидуальные возможные подходы к управлению доходами в организациях индустрии туризма. Стили управления. Стили лидерства. Авторитарный стиль. Демократичный стиль.

5.2.5 Власть, влияние, лидерство в туристской индустрии

Формы власти и влияния в туристской индустрии. Общие проблемы применения теории лидерства. Личная основа власти. Справочная власть. Экспертная сила руководителя. Законная власть. Сила информации. Потребность во власти. Организационная основа власти. Формы партнерского влияния. Партнерство как основной способ воздействия. Лидер. Лидерские способности. Признаки, навыки, определяющие эффективность лидерства. Набор лидерских качеств. Поведенческий подход. Проблемы лидерства в индустрии туризма.

5.2.6 Функции менеджмента в туристской индустрии

Сущность функций управления. Услуги планирования в сфере туризма. Организация деятельности в сфере туризма. Уровень организации туристской индустрии. Прогноз. Прогнозирование. Классификация видов прогноза, предложенная И. Г. Мельниковой. Этапы разработки прогноза. Специфические особенности планирования деятельности организаций туристской индустрии. Основные задачи планирования организации индустрии туризма. Методы планирования. Основная цель плановой системы. Организация. Организационная структура управления. Три модели организации управления туристской индустрией на международном уровне.

5.2.7 Организационно-правовые основы деятельности туристского предприятия

Туристское предприятие как хозяйствующий субъект. Характеристика микро-и макросреды туристского предприятия. Определение миссии и целей туристского предприятия. Факторы, определяющие выбор организационно-правовой формы туристского предприятия Разработка учредительных документов, Государственная регистрация и организационное оформление предприятия. Требования к офису и персоналу туристского предприятия. Прекращение деятельности туристского предприятия.

5.2.8 Формирование, продвижение и реализация тура

Проектирование тура и его сущность, значение. Процесс формирования тура. Особенности планирования мероприятий по продвижению. Организация осуществления тура. Контроль и оценка туроперейтинга.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

5.2.9 Договорные отношения в туризме

Отношения между туристской организацией и перевозчиком. Отношения между различными туристскими организациями. Отношения между туроператором и отелями (другие средства размещения). Отношения между туроператорами и страховыми компаниями. Иные отношения между туроператором и его партнерами - непосредственными исполнителями отдельных видов услуг. Отношения туристской организации и туриста. Правовые акты. Система договоров в сфере туризма. Договоры, направленные на обеспечение безопасности субъектов туристской деятельности (договор страхования, договор оказания платных охранных услуг).

5.2.10 Стратегия и тактика предприятий туристской индустрии, производственная программа

Сущность и общая схема стратегического управления на предприятиях туристской индустрии. Стратегический анализ деятельности в туристской индустрии. Стратегии, используемые предприятиями туристской индустрии. Производственная программа организации.Планирование производственной программы. Определение, объект, субъект, предмет, цели и задачи стратегического анализа в организациях туристской индустрии. Стратегии франчайзинга.

5.2.11 Управление персоналом в организациях туристской индустрии

Роль подсистемы управления персоналом в системе менеджмента организаций туристской индустрии. Основные функции управления персоналом предприятий туристской индустрии. Терминология и состав подсистемы управления персоналом. Кадровая политика и стратегия управления персоналом. Кадровый потенциал. Анализ рынка труда.

5.2.12 Рынок туристских услуг и особенности поведения потребителя туристских услуг

Управление потребительской мотивацией на рынке туристских услуг. Факторы формирования потребительской мотивации на рынке туристских услуг. Классификация видов туризма. Туристские и рекреационные ресурсы. Туристско-экскурсионные ресурсы. Особенности туристских услуг. Сущность и содержание туристского обслуживания.

5.2.13 Зарубежный опыт управления туризмом

Управление в условиях сервисной экономики. Организация управления в туристских фирмах.

Организация менеджмента в гостиницах. Особенности сетевого бизнеса в индустрии туризма. Управляющие компании в туристской индустрии.

5.2.14 Управление персоналом гостиницы

Роль человека в организации сферы обслуживания. Управление персоналом гостиницы. Современные требования к профессиональным руководителям-менеджерам в сфере гостеприимства. Коммуникации в управлении и мотивации персонала гостиницы. Управление конфликтами.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

5.2.15 Управление гостиничной безопасностью

Понятие «безопасность» в туризме. Основные принципы построения системы безопасности гостиницы. Методы предотвращения краж и вандализма в гостиничных номерах. Нормы и правила техники безопасности в деятельности туроператоров и турагентов. Манильская декларация. Технические подразделения инженерной службы.

5.3. SUSTAINABLE TOURISM

The **purpose** of the course Sustainable Tourism is to develop students' theoretical knowledge and practical skills in understanding the principles of sustainable tourism development, assessing the environmental, socio-cultural, and economic impacts of tourism, and applying sustainable management approaches to tourism destinations, enterprises, and communities.

Learning Outcomes of the Course "Sustainable Tourism":

– Explain the fundamental concepts, principles, and approaches to sustainable tourism development.

– Analyse the environmental, socio-cultural, and economic impacts of tourism and identify strategies for minimising negative impacts.

– Examine the international and national regulatory and legal frameworks, policies, and standards governing sustainable tourism.

– Evaluate sustainable tourism practices, tourism destinations, and the use of natural and cultural resources.

– Apply theoretical and methodological knowledge to develop sustainable tourism strategies, management approaches, and practical solutions.

5.3.1. Fundamental Concepts and Principles of Sustainable Tourism

The concept, definition, and evolution of sustainable tourism. The relationship between sustainable tourism, sustainable development, and responsible tourism. The historical development of sustainability concepts, including the Brundtland Report and the 1992 United Nations Conference on Environment and Development. The three fundamental dimensions of sustainability: environmental, socio-cultural, and economic sustainability. The principles of sustainable tourism development, including resource conservation, social equity, economic viability, intergenerational responsibility, and stakeholder participation. The relationship between sustainable tourism, ecotourism, responsible tourism, and alternative tourism. The role of sustainability in contemporary tourism development.

5.3.2. Sustainable Development Goals and International Frameworks for Sustainable Tourism

The United Nations Sustainable Development Goals (SDGs) and their relevance to tourism. The contribution of tourism to SDG 8 (Decent Work and Economic Growth), SDG 11 (Sustainable Cities and Communities), SDG 12 (Responsible Consumption and Production), SDG 13 (Climate Action), SDG 14 (Life Below Water), and SDG 15 (Life on Land). The role of UN Tourism, the United Nations Environment Programme (UNEP), UNESCO, and other international organisations in promoting sustainable tourism. International declarations, guidelines, and policy frameworks for sustainable tourism development. The Global Code of Ethics for Tourism and its implications for tourism stakeholders. The role of international

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

cooperation in achieving sustainable tourism objectives. Challenges associated with implementing global sustainability frameworks at national and local levels.

5.3.3. Environmental Sustainability in Tourism

The concept and significance of environmental sustainability in tourism. The relationship between tourism development and the natural environment. The use, conservation, and management of natural resources in tourism destinations. The environmental impacts of tourism, including air and water pollution, waste generation, land degradation, biodiversity loss, and ecosystem disturbance. The carrying capacity of tourism destinations and the limits of acceptable change. Environmental management practices in tourism enterprises and destinations. Energy efficiency, water conservation, waste reduction, recycling, and the transition towards a circular economy. The protection of natural landscapes, ecosystems, and wildlife. Environmental impact assessment in tourism development. Strategies for minimising environmental damage and promoting environmentally responsible tourist behaviour.

5.3.4. Socio-Cultural Sustainability in Tourism

The concept and importance of socio-cultural sustainability in tourism. Tourism as a factor influencing local communities, cultural identity, traditions, and social relationships. The preservation and interpretation of tangible and intangible cultural heritage. The relationship between tourism development and local community well-being. The positive and negative socio-cultural impacts of tourism, including cultural exchange, employment opportunities, commodification of culture, social inequality, overcrowding, and the loss of cultural authenticity. The protection of indigenous peoples' rights and local cultural values. Community participation in tourism planning and decision-making. Ethical tourism practices, respect for local customs, and intercultural communication. The role of tourism in promoting cultural diversity, social inclusion, gender equality, and accessible tourism. Strategies for maintaining a balance between tourism development and the preservation of local identities.

5.3.5. Economic Sustainability in Tourism

The concept and fundamental principles of economic sustainability in tourism. Tourism as a source of employment, income generation, investment, and regional economic development. The relationship between tourism growth and long-term economic viability. The economic benefits and costs of tourism development. Tourism revenue generation, local economic linkages, and the multiplier effect. Economic leakage and its implications for destination economies. The importance of supporting local businesses, small and medium-sized enterprises, and local supply chains. Fair wages, decent working conditions, and employment stability in tourism. Sustainable tourism entrepreneurship and responsible business models. The role of economic diversification in reducing vulnerability to market fluctuations and crises. Methods for assessing the economic sustainability of tourism destinations and enterprises.

5.3.6. Sustainable Tourism Resources and Destination Management

The concept and classification of tourism resources from a sustainability perspective. Natural, cultural, historical, and socio-economic resources as the basis for sustainable tourism development. The sustainable use and conservation of tourism resources. The concepts of destination management and sustainable destination planning. The role of destination

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

management organisations (DMOs), public authorities, private enterprises, local communities, and non-governmental organisations in sustainable destination management. The assessment of tourism resource potential and environmental sensitivity. Visitor management, destination carrying capacity, and the distribution of tourist flows. Sustainable land use, infrastructure planning, and the protection of sensitive destinations. The role of public–private partnerships in financing and managing sustainable tourism infrastructure. Approaches to balancing destination competitiveness, community well-being, and environmental conservation.

5.3.7. Ecotourism and Nature-Based Tourism

The concepts, principles, and characteristics of ecotourism and nature-based tourism. The relationship between ecotourism, sustainable tourism, and conservation. The development of ecotourism in protected areas, national parks, nature reserves, and rural landscapes. The role of ecotourism in biodiversity conservation and environmental education. The positive and negative impacts of nature-based tourism on ecosystems and local communities. Wildlife tourism, responsible observation of animals, and ethical interaction with natural environments. Ecotourism planning, interpretation, and visitor management. The involvement of local communities in ecotourism initiatives. Sustainable tourism infrastructure in protected areas. Certification, monitoring, and assessment of ecotourism activities. Opportunities and challenges for ecotourism development in Kazakhstan.

5.3.8. Sustainable Tourism Planning and Policy

The concept, objectives, and principles of sustainable tourism planning. The relationship between tourism policy, strategic planning, and sustainable development. The integration of sustainability principles into national, regional, and local tourism development strategies. Stakeholder analysis and participatory planning approaches. The role of government institutions, tourism organisations, local communities, and international agencies in policy formulation and implementation. Land-use planning, infrastructure development, and the management of tourism growth. Environmental and social impact assessments in tourism planning. The development of sustainability indicators, monitoring systems, and performance evaluation frameworks. Policy instruments for promoting sustainable tourism, including economic incentives, environmental regulations, planning standards, and voluntary guidelines. Sustainable tourism policy and regulatory frameworks in Kazakhstan. Challenges in implementing sustainable tourism strategies and coordinating stakeholder interests.

5.3.9. Climate Change and Tourism

The relationship between climate change and tourism development. The vulnerability of tourism destinations to climate-related risks, including rising temperatures, droughts, floods, wildfires, glacier retreat, and extreme weather events. The influence of climate change on tourist demand, seasonality, destination attractiveness, and tourism infrastructure. Greenhouse gas emissions from tourism activities, particularly transport, accommodation, and food services. Climate change mitigation and adaptation strategies in tourism. Carbon footprint assessment and reduction measures. Energy-efficient accommodation, low-carbon transport, renewable energy, and sustainable mobility. Climate-resilient tourism infrastructure and destination planning. The role of climate risk assessment in tourism management. The relationship between tourism

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

growth, carbon emissions, and environmental responsibility. Opportunities for developing climate-resilient and low-carbon tourism in Kazakhstan.

5.3.10. Sustainable Tourism Products and Services

The concept and characteristics of sustainable tourism products and services. The integration of environmental, socio-cultural, and economic sustainability into tourism product development. Sustainable accommodation, transport, food services, tour operations, excursions, and recreational activities. Eco-friendly hotels, green buildings, responsible tour operators, and locally sourced products. Sustainable tourism supply chains and responsible procurement practices. The principles of sustainable product design, resource efficiency, and waste minimisation. The role of local communities and cultural heritage in creating sustainable tourism experiences. Green technologies and innovations in tourism services. The relationship between service quality, tourist satisfaction, and sustainability performance. Sustainable tourism product positioning and differentiation in competitive markets. The challenges of balancing tourist expectations, business profitability, and sustainability objectives.

5.3.11. Sustainable Tourism Marketing and Consumer Behaviour

The concept, objectives, and principles of sustainable tourism marketing. The relationship between sustainability, destination branding, and tourism competitiveness. Green marketing, responsible communication, and ethical promotion of sustainable tourism products. The characteristics of environmentally and socially conscious tourists. Factors influencing sustainable tourist behaviour, including values, attitudes, awareness, income, education, and travel motivations. The intention–behaviour gap in sustainable tourism consumption. The influence of social media, digital platforms, and online reviews on responsible travel choices. Sustainable destination image and reputation management. Greenwashing and misleading sustainability claims in tourism marketing. The role of environmental labels, sustainability certification, and transparent communication. Strategies for encouraging responsible tourist behaviour and promoting sustainable consumption patterns.

5.3.12. Sustainable Tourism Management and Business Responsibility

The concept, objectives, and functions of sustainable tourism management. The integration of sustainability into tourism enterprise strategies, organisational structures, and operational processes. Corporate social responsibility (CSR) and environmental, social, and governance (ESG) considerations in tourism. Sustainable leadership, organisational culture, and employee engagement. Stakeholder management and cooperation between tourism businesses, public authorities, communities, and civil society. Sustainable human resource management, decent work, employee well-being, and equal opportunities. Resource-efficient operations, environmental management systems, and responsible procurement. Sustainability risk assessment and performance measurement. Sustainable business models, innovation, and long-term competitiveness. The role of management standards and certification systems in improving tourism sustainability. Barriers to adopting sustainable management practices, particularly among small and medium-sized tourism enterprises.

5.3.13. Sustainable Tourism Certification, Standards, and Assessment

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

The concept, purpose, and importance of sustainability certification in tourism. International and national standards, guidelines, and assessment frameworks for sustainable tourism. The role of the Global Sustainable Tourism Council (GSTC) and its criteria in guiding sustainable tourism practices. Environmental management systems and relevant standards, including ISO 14001. Sustainability certification for accommodation providers, tour operators, destinations, and other tourism enterprises. Environmental labels, ecolabels, and responsible tourism recognition schemes. Sustainability indicators and key performance indicators (KPIs) for tourism destinations and enterprises. Methods for assessing environmental, socio-cultural, and economic performance. Sustainability audits, reporting, monitoring, and continuous improvement. The credibility, limitations, costs, and practical challenges of certification. The role of certification in building consumer trust, improving destination competitiveness, and preventing greenwashing.

5.3.14. Community-Based Tourism and Stakeholder Participation

The concept, principles, and characteristics of community-based tourism (CBT). Community participation and empowerment in sustainable tourism development. The role of local residents in tourism planning, management, ownership, and benefit-sharing. Stakeholder theory and its application to sustainable tourism. The interests and responsibilities of government authorities, tourism enterprises, destination management organisations, local communities, non-governmental organisations, and international partners. Public–private partnerships and collaborative governance in sustainable tourism. Local entrepreneurship, community-based accommodation, handicrafts, gastronomy, and cultural experiences. Mechanisms for ensuring equitable distribution of tourism benefits. Social capital, trust, stakeholder relationships, and conflict resolution. The contribution of community-based tourism to rural development, cultural preservation, and local economic resilience. Opportunities and barriers to community-based tourism development in Kazakhstan.

5.3.15. Sustainable Tourism Development in Kazakhstan: Challenges and Prospects

The current state and development prospects of sustainable tourism in Kazakhstan. The national policy and regulatory framework governing sustainable tourism and environmental protection. The country's natural, cultural, and historical tourism resources and their potential for sustainable development. Sustainable tourism opportunities in Turkistan, the Kyzylorda region, the Almaty region, and other destinations. The role of national parks, protected areas, cultural heritage sites, and rural communities in sustainable tourism development. The conservation of biodiversity, landscapes, and cultural heritage. Challenges associated with water scarcity, waste management, infrastructure limitations, seasonality, accessibility, and uneven regional development. The role of public–private partnerships, investment, entrepreneurship, and community participation in sustainable tourism. International cooperation, innovation, and digital technologies in advancing sustainability. Sustainable tourism indicators, monitoring, and destination performance assessment. Future directions for strengthening Kazakhstan's tourism competitiveness while ensuring environmental protection, socio-cultural integrity, and long-term economic benefits.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

6. КЕШЕНДІ ЕМТИХАН СҰРАҚТАРЫ

6.1. «Туризм негіздері» пәні бойынша кешенді емтихан сұрақтары:

1. Бос уақыттың функциялары мен адам өміріндегі орнын анықтаңыз.
2. Рекреациялық іс-әрекет ұғымын түсіндіріп, оның аумақтық бөлінуін (күнделікті, апталық, жылдық рекреация) сипаттаңыз.
3. Рекреацияны адамның тұрақты тұрғылықты жерінен тыс жердегі қызметі ретінде түсіндіріңіз.
4. Демалыс, рекреация, туризм және экскурсия ұғымдарының арақатынасын салыстырыңыз.
5. Рекреациялық қажеттіліктер ұғымын түсіндіріп, олардың рекреациялық іс-әрекетті ұйымдастырудағы маңызын негіздеңіз.
6. Қоғамдық, топтық және жеке рекреациялық қажеттіліктердің өзара әрекетін талдап, оларды зерттеудің бағыттары мен әдістерін сипаттаңыз.
7. Рекреациялық іс-әрекетті психоэмоциялық құбылыс ретінде сипаттаңыз.
8. Рекреациялық іс-әрекеттің аумақтық рекреациялық жүйелердегі (ТРЖ) жүйе құраушы фактор ретіндегі рөлін түсіндіріңіз.
9. Еңбек тәртібі мен демалыс тәртібінің арақатынасын талдаңыз.
10. Рекреациялық іс-әрекеттің негізгі қоғамдық функцияларын жіктеңіз.
11. Рекреациялық қызмет көрсетудің материалдық емес өндіріс саласы ретіндегі ерекшеліктерін сипаттаңыз.
12. Рекреациялық жүйе мен аумақтық рекреациялық жүйе ұғымдарының арақатынасын салыстырыңыз.
13. Рекреациялық сала мен туризм индустриясының өзара байланысын түсіндіріп, рекреациялық саланың ерекшеліктерін анықтаңыз.
14. Рекреациялық зерттеудің пәнаралық сипатын және рекреациялық географияның қоғамдық-географиялық ғылым ретіндегі орнын түсіндіріңіз.
15. Рекреациялық географияда қолданылатын негізгі ұғымдарды атаңыз.
16. Рекреациялық іс-әрекеттер бойынша статистикалық есеп беру тәсілдерін сипаттаңыз.
17. Аумақтық рекреациялық жүйені (ТРЖ), оның құрамдас бөліктерінің байланыстарын және қызмет көрсетуді жүйелік талдау тұрғысынан талдаңыз.
18. Демалыс географиясы ұғымын түсіндіріп, рекреациялық география мен туризм географиясының зерттеу объектісі мен пәнін салыстырыңыз.
19. Туризм географиясының негізгі ұғымдары мен терминдерін атап, «туризм» және «турист» атауларының шығу тегін түсіндіріңіз.
20. Туризм мен туристер туралы қазіргі көзқарастарды сипаттаңыз.
21. Саяхаттаушы тұлғалар мен уақытша келушілерді ажыратыңыз.
22. Демалыс пен туризмнің даму алғышарттарын, ресурстарын және рекреациялық әлеует ұғымын түсіндіріңіз.
23. Туристік-рекреациялық ресурстардың аттрактивтілігі ұғымын түсіндіріңіз.
24. Қазіргі туризмнің жіктелуін сипаттап, бірыңғай жіктеу тәсілінің қалыптасуындағы күрделілікті түсіндіріңіз.
25. Рекреациялық, іскерлік, діни және этникалық туризм түрлерін салыстырыңыз.
26. Демалыс пен туризмді дамытудың табиғи және әлеуметтік-экономикалық алғышарттарының туристік-рекреациялық ресурстарға айналуын түсіндіріңіз.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

27. Табиғи, әлеуметтік-экономикалық және туристік-рекреациялық ресурстарды жіктеп, олардың туризм дамуындағы рөлін бағалаңыз.

28. Демалыс пен туризм мақсаттары үшін туристік-рекреациялық ресурстардың жарамдылығын бағалау тәсілдерін сипаттаңыз.

29. Табиғи рекреациялық ресурстарды бағалаудың медициналық-биологиялық, психологиялық-эстетикалық және технологиялық түрлерін салыстырыңыз.

30. Ғылыми негізделген туристік аудандастырудың туризмді аумақтық ұйымдастыру мен тиімді дамытуға ықпалын негіздеңіз.

31. «Рекреациялық аудан» және «туристік аудан» ұғымдарын салыстырып, олардың тарихи эволюциясын сипаттаңыз.

32. Туризм индустриясы ұғымын түсіндіріп, туристік кәсіпорындардың туристік қызмет өндірудегі рөлін анықтаңыз.

33. Туроператорлар мен турагенттердің қызметтерін салыстырып, туристік кәсіпорындардың ерекшеліктерін сипаттаңыз.

34. Туристік сұраныстың материалдық-тұрмыстық және мәдени-танымдық қажеттіліктерді қанағаттандыратын қызметтер мен тұтыну заттары кешеніне сұраныс ретіндегі мәнін түсіндіріңіз.

35. Туристік сұраныстың қалыптасуына әсер ететін факторларды талдаңыз.

36. Туристік ұсынысты туристік құндылықтар мен көрсетілетін қызметтердің жиынтығы ретінде сипаттаңыз.

37. Туристік шаруашылықты туристік ұсыныстың негізгі элементі және өзара байланысты секторлар кешені ретінде сипаттаңыз.

38. Экономика саласы ретіндегі туризмнің ерекшеліктерін, оның ішінде туристік өнімді өндіру мен тұтынудың өзара байланысын түсіндіріңіз.

39. Туризмнің табиғи және әлеуметтік-мәдени ортаға оң және теріс әсерлерін талдаңыз.

40. Тұрақты туризмнің ЮНВТО және ЮНЕП тұжырымдаған 12 мақсатының мазмұны мен маңызын түсіндіріңіз.

41. Туристік өнімнің мәнін, құрамдас бөліктерін және жобалау кезеңдерін сипаттаңыз.

42. Туристік қызмет нарығының институционалдық құрылымын және оның негізгі қатысушыларын талдаңыз.

43. Қазақстан Республикасында туристік қызметті мемлекеттік реттеудің мақсаттарын, әдістері мен құралдарын сипаттаңыз.

44. Туристік маршруттардың негізгі түрлерін және олардың жіктелу ерекшеліктерін салыстырыңыз.

45. Халықаралық туризмнің ерекшеліктерін анықтап, оны ішкі туризммен салыстырыңыз.

46. Шетелдік туризмнің елдердің экономикалық дамуына әсерін бағалаңыз.

47. Халықаралық туризмнің дамуына ықпал ететін негізгі факторлар мен шарттарды жіктеңіз.

48. Халықаралық туризмнің қазіргі жағдайы мен дамуындағы негізгі үрдістерді статистикалық деректер негізінде талдап, дәлелді қорытындылар жасаңыз.

49. Халықаралық туризм дамуының қазіргі тенденцияларын және әлемдік туристік ағымдардың географиясын талдаңыз.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

50. Халықаралық туристік ұйымдарды атап, олардың туризмді дамытудағы рөлін бағалаңыз.

6.2. Вопросы по дисциплине «Менеджмент туризма»:

1. Охарактеризуйте туризм как объект управления, основные понятия и категории управления туризмом.
2. Назовите основные этапы развития менеджмента туризма.
3. Объясните основные положения школ научного управления.
4. Охарактеризуйте систему управления туризмом.
5. Объясните взаимодействие экономики и туризма.
6. Охарактеризуйте особенности туризма как объекта управления.
7. Раскройте специфику туристского спроса.
8. Раскройте содержание понятия туристского региона, его структурные элементы и роль в индустрии туризма.
9. Охарактеризуйте структуру туристских организаций.

Разграничьте первичные и вторичные услуги туристских предприятий.

10. Раскройте функции туристских посредников, их место на туристском рынке и значение в формировании и реализации туристского продукта.
11. Перечислите основные функции туристских организаций.
12. Объясните общие и индивидуальные принципы менеджмента.
13. Охарактеризуйте структуру управления туризмом, её понятие, элементы и уровни.
14. Объясните особенности горизонтального и вертикального разделения труда в туристской организации.
15. Сравните формальные и неформальные организации.
16. Раскройте сущность и взаимосвязь функций менеджмента.
17. Объясните сущность функции планирования.
18. Охарактеризуйте принципы и процесс планирования, формы и виды планов.
19. Раскройте сущность организационной функции менеджмента, её основные принципы и роль в эффективной координации деятельности организации.
20. Охарактеризуйте мотивацию как функцию управления, её виды и основные теории.
21. Опишите этапы и виды функции контроля.
22. Раскройте требования к менеджеру, сущность авторитета и влияния, а также значение авторитета менеджера.
23. Охарактеризуйте стиль управления и особенности демократического стиля управления.
24. Охарактеризуйте особенности авторитарного стиля управления.
25. Охарактеризуйте особенности либерального стиля управления.
26. Раскройте содержание и виды управленческих решений.
27. Опишите процесс принятия управленческих решений.
28. Охарактеризуйте основные методы принятия решений.
29. Раскройте понятие методов управления и представьте их классификацию.
30. Охарактеризуйте организационно-административные методы управления.
31. Охарактеризуйте экономические методы управления.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

32. Охарактеризуйте социально-психологические методы управления.
33. Раскройте понятие самоуправления, его место в системе управления и значение для повышения профессиональной эффективности личности.
34. Определите задачи деловых встреч и охарактеризуйте их классификацию.
35. Опишите технологию организации и проведения деловых совещаний.
36. Раскройте особенности подготовки к деловым переговорам и правила поведения во время их проведения.
37. Выявите распространённые ошибки, допускаемые при проведении переговоров.
38. Объясните природу конфликта, его модель и причины возникновения.
39. Классифицируйте основные виды конфликтов.
40. Охарактеризуйте методы и стратегии разрешения конфликтов.
41. Выявите типичные ошибки в управлении конфликтами.
42. Раскройте сущность стресса, его виды и причины возникновения.
43. Опишите стадии развития стресса и его основные симптомы.
44. Раскройте сущность делового общения и охарактеризуйте его формы.
45. Раскройте особенности искусства общения в туристской деятельности и способы организации общения.
46. Раскройте содержание системы управления персоналом, её основные методы и функции.
47. Охарактеризуйте основные методы оценки персонала.
48. Объясните особенности движения и профессионального развития сотрудников.
49. Раскройте сущность социальной эффективности менеджмента туризма.

6.3. Questions for the discipline «Sustainable tourism»:

1. Explain the concept of sustainable tourism, provide its definition, and describe how it has evolved over time.
2. Describe the historical development of sustainable tourism and explain the factors that contributed to the emergence of sustainability principles in the tourism industry.
3. Compare the concepts of sustainable development, sustainable tourism, and responsible tourism, identifying their similarities, differences, and interrelationships.
4. Explain the three dimensions of sustainable tourism- environmental, economic, and socio-cultural sustainability-and describe their importance for destination development.
5. Identify and explain the main principles, objectives, and characteristics of sustainable tourism.
6. Examine the roles of the United Nations and UN Tourism (formerly the World Tourism Organization) in promoting sustainable tourism development worldwide.
7. Explain the Sustainable Development Goals (SDGs) and discuss their relevance to tourism planning and development.
8. Demonstrate how tourism activities can contribute to achieving SDGs 8, 12, 13, 14, and 15, using practical examples from tourism destinations.
9. Analyze the positive and negative environmental impacts of tourism development and explain how environmental protection principles can minimize negative consequences.
10. Examine the positive and negative economic impacts of tourism and analyze their implications for the long-term sustainability of tourism destinations.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

11. Analyze the socio-cultural impacts of tourism on local communities and explain how tourism development can influence cultural identity, traditions, and residents' quality of life.

12. Explain the concept of tourism carrying capacity and demonstrate how it can be applied to manage visitor numbers in a popular tourism destination.

13. Evaluate the causes and consequences of overtourism and recommend effective strategies for managing tourist flows in overcrowded destinations.

14. Analyze how climate change affects tourism destinations, tourist demand, seasonality, and tourism infrastructure.

15. Propose practical climate change mitigation and adaptation measures that tourism enterprises and destinations can implement to improve sustainability.

16. Explain the concept, principles, and characteristics of ecotourism and discuss its contribution to sustainable tourism development.

17. Compare ecotourism and nature-based tourism, and analyze their relationships with protected natural areas.

18. Assess the contribution of national parks, nature reserves, and protected areas to sustainable tourism development and environmental conservation.

19. Recommend practical measures for biodiversity conservation and sustainable management of natural tourism resources in a selected destination.

20. Develop practical recommendations for improving water efficiency, energy conservation, and natural resource management in a tourism enterprise.

21. Analyze the environmental challenges associated with tourism waste and pollution, and explain how circular economy principles can address these challenges.

22. Evaluate the environmental impacts of different tourism transport modes and recommend strategies for reducing the carbon footprint of tourist travel.

23. Propose sustainable management practices for a hotel or accommodation facility, focusing on energy efficiency, water conservation, waste reduction, and environmentally responsible operations.

24. Assess the effectiveness of sustainable tourism certification, environmental standards, and eco-labelling systems in improving the environmental performance of tourism enterprises.

25. Analyze the principles of responsible tourism and compare the responsibilities of tourists, tourism enterprises, and destination managers in promoting sustainable practices.

26. Evaluate the objectives, organizational principles, benefits, and challenges of community-based tourism in supporting sustainable local development.

27. Examine how local community participation in tourism planning, decision-making, and benefit distribution contributes to sustainable destination development.

28. Assess the importance of preserving Indigenous and local cultural heritage in sustainable tourism development and recommend measures to prevent cultural commodification.

29. Propose sustainable management strategies for a cultural heritage destination, considering the preservation of historical monuments, museums, and cultural landscapes.

30. Explain the concept of social sustainability in tourism and discuss its importance for community well-being, social equity, and local development.

31. Evaluate how gender equality, social inclusion, accessibility, and decent working conditions contribute to sustainable tourism development.

32. Analyze the role of small and medium-sized tourism enterprises in promoting sustainability and identify the main opportunities and barriers they face.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

33. Demonstrate how sustainable tourism planning principles can be applied to destination management, using a selected tourism destination as an example.

34. Examine the role of Destination Management Organizations (DMOs) in coordinating stakeholders, managing tourism impacts, and implementing sustainable tourism strategies.

35. Evaluate the benefits, risks, and challenges of public–private partnerships (PPPs) in sustainable tourism development, using relevant examples.

36. Analyze the importance of stakeholder participation and collaboration in sustainable tourism planning and explain how conflicting stakeholder interests can be managed.

37. Assess the effectiveness of government policies, legislation, regulations, and institutional frameworks in supporting sustainable tourism development.

38. Select appropriate environmental, economic, and socio-cultural indicators to assess tourism sustainability and explain how they can be used in destination monitoring systems.

39. Compare Environmental Impact Assessment (EIA) and Strategic Environmental Assessment (SEA), and analyze their roles in preventing negative environmental impacts of tourism development.

40. Evaluate the effectiveness of sustainable tourism marketing and green marketing strategies, and explain how tourism enterprises can prevent greenwashing.

41. Examine how digital technologies, innovation, and smart tourism solutions can improve resource efficiency, visitor management, and destination sustainability.

42. Design a sustainable tourism product for a selected destination, incorporating environmental responsibility, socio-cultural benefits, economic viability, and effective market positioning.

43. Assess the role of sustainable tourism finance, investment incentives, and economic instruments in supporting environmentally and socially responsible tourism initiatives.

44. Develop a tourism resilience and recovery strategy for a destination affected by an economic, environmental, or social crisis, incorporating long-term sustainability principles.

45. Assess the role of tourism education, professional training, and public awareness campaigns in encouraging sustainable behavior among tourists, employees, and local communities.

46. Compare sustainable tourism practices in two international destinations and evaluate which approaches could be successfully adapted to Kazakhstan.

47. Evaluate the current state of sustainable tourism development in Kazakhstan, considering national policies, institutional frameworks, opportunities, and major challenges.

48. Propose a sustainable tourism development strategy for Turkistan that balances tourism growth, cultural heritage preservation, environmental protection, and the interests of local communities.

49. Analyze a selected tourism destination using environmental, economic, and socio-cultural sustainability indicators, identify its major sustainability challenges, and formulate evidence-based recommendations.

50. Design an integrated sustainable destination management plan that balances the interests of tourists, local communities, tourism businesses, and government institutions, and propose measurable indicators for evaluating its effectiveness.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

7. ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР

Негізгі әдебиеттер:

1. Ешенкулова Г.И. Основы туризмологии: учебник. Астана: ЕНУ инеми Л.Н.Гумилева, 2017.- 385 с.

2. Баяндинова А.М, Подсухина О.В. Основы туризмологии: учебное пособие. Алматы: Эверо, 2022.- 216 с.

3. Уч. 2019 - 236 с.(П) / Л.В.Баумгартен - М.:Вуз.уч.,НИЦ ИНФРА-М.

Менеджмент в туристских организациях: Уч.пос. 2019.-193 с..-(ВО)(П)/ П.В.Большаник-М.:НИЦ ИНФРА-М,

4. Zhakenova B., Maksatova L. Fundamentals of Management: Textbook. 2018. – 248 p.

5. Pishchulov V.M. Management in Service and Tourism: Study Guide. – 3rd ed. – Moscow: Research and Publishing Center INFRA-M, 2021. – 284 p.

8. Motyshina M.S., Bolshakov A.S., Mikhailov V.I. Tourism Management: Textbook. – Moscow: Yurayt Publishing House, 2021. – 282 p. Zaitseva N.A. Management in Service and Tourism: Study Guide. – 3rd ed. – Moscow: Research and Publishing Center INFRA-M, 2021. – 366 p.

9. Motyshina M.S. Management in Socio-Cultural Service and Tourism: Textbook. – Moscow: Yurayt Publishing House, 2019. – 282 p.

10. Knyshova E.N. Hospitality Management: Study Guide. – Moscow: Forum Publishing House, Research and Publishing Center INFRA-M, 2021. – 512 p.

11. Kolenko S.G. Management in the Socio-Cultural Sphere: Textbook and Workshop. – Moscow: Yurayt Publishing House, 2021. – 370 p.

12. Zaitseva N.A. Workshop on Tourism Management: Study Guide. – 2nd ed., revised. – Moscow: INFRA-M, 2021. – 168 p.

13. Tulembayeva A.N. Management: Theory and Practice of Kazakhstan: Study Guide. – Almaty: Almaty Management University, 2015. – 572 p.

14. Weaver, D. (2006). Sustainable Tourism: Theory and Practice. Elsevier Butterworth-Heinemann.

15. Hall, C. M., Gössling, S., & Scott, D. (Eds.). (2015). The Routledge Handbook of Tourism and Sustainability. Routledge.

16. Bramwell, B., & Lane, B. (Eds.). (1993). Sustainable Tourism: An Evolving Global Approach. Journal of Sustainable Tourism.

17. World Tourism Organization. (2004). Indicators of Sustainable Development for Tourism Destinations: A Guidebook. UNWTO.

18. United Nations Environment Programme & World Tourism Organization. (2005). Making Tourism More Sustainable: A Guide for Policy Makers. UNEP and UNWTO.

Қосымша әдебиеттер:

1. Имангулова Т.В, Жақсыбекова Д.К. Туризмология негіздері: оқу құралы.- Алматы: ҚазСТА, 2016.- 124 б.

2. Доскараев Б.М, Иргебаев М.И, Алтынбек Е.Т. Туризмнің жалпы негіздері: оқу құралы.- Алматы: Лантар Трейд, 2021.- 110 б.

3. Акентьева С.И, Игнатева В.В, Петрова Г.В. Организация туристской индустрии: учебник.- 4-е изд.- Москва: М.:Издательский центр "Академия", 2021.- 320 с.

4. Анарбаев А.К. Туризм: оқу құралы.- Түркістан: Тұран, 2017.- 114 б.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.

5. Баранова А.Ю. Теория развития экономических интересов обьектов туризмологии: монография.- Москва: Инфра-М, 2017.- 150 с.

6. Грошев И.В. Туризм для лиц пожилого возраста: монография.- Москва: Инфра-М, 2020.- 303 с.

7. Морозов М.А., Морозова Н.С. Экономика туризма. М. 2014.

8. Овчаров А. Экономика туризма М. 2022.

9. Sevastyanov D.V. *Regional Studies and International Tourism: Textbook.* – Moscow: Yurayt Publishing House, 2019. – 317 p.

10. Dzhanabayeva G.D. *Monuments of World Cultural Heritage: Study Guide.* – Astana: Foliant, 2018. – 312 p.

11. World Tourism Organization. (2013). Sustainable Tourism for Development Guidebook. UNWTO.

12. World Tourism Organization. (2018). Tourism and the Sustainable Development Goals – Journey to 2030. UNWTO.

13. Global Sustainable Tourism Council. (2025). GSTC Standards for Sustainable Travel and Tourism. GSTC.

14. United Nations Environment Programme. (2009). Sustainable Coastal Tourism: An Integrated Planning and Management Approach. UNEP.

15. World Tourism Organization & United Nations Development Programme. (2017). Tourism and the Sustainable Development Goals – Journey to 2030. UNWTO.

Бұл құжатты «Халықаралық туризм және меймандостық университеті» КЕАҚ рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшіруге, көбейтуге және таратуға болмайды.